

Dagtilbuddets navn	Rosenhøj
Tilsynsførende konsulent	Ulla Kaasgaard
Dato tilsynsbesøg	23-02-2018
Dato tilsynssamtale	09-03-2018
Deltager tilsynssamtale	Jan Friis-Andersen, Leder Helle Bidstrup, souschef Gert Nielsen, formand forældrebestyrelsen
Dato kvalitetssamtale	30-04-2018

Konklusion (*offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside*)

Rosenhøj lever fint op til lovgivning, formål og Hvidovre Kommunes driftsaftale.

Rosenhøj opleves som et dagtilbud med en rar atmosfære. Medarbejderne er tilgængelige for børnene. De fordeler sig fint, efter hvor børnene befinder sig, og de er nærværende i samværet med børnene. Medarbejderne er opmærksom på børnene, f.eks. at et barn får det rette puslespil ift. udviklingstrin. Der opleves en omsorgsfuld tilgang til de mindste børn, f.eks. at de er på skødet eller i armene, når de har behov for det.

I Rosenhøj arbejdes målrettet med læreplanstemaer og dokumentation i form af et planlagt årshjul med temaer som; Fri for mobberi, traditioner, fortælling og læseleg, dyr, kunst mm. Der er planlagt rytmik og dialogisk læsning ugentligt. I hvert hus er der et træ på væggen ved indgangen, og mål og evaluering af aktiviteter bliver løbende hængt op på træet, som dokumentation. Det er en ny metode at arbejde med læreplanstemaer for Rosenhøj. Erfaringerne kan Rosenhøj med fordel inddrage, når der medio 2018 kommer den styrkede læreplan i ny dagtilbudslov.

Rosenhøj er organiseret i 3 teams med hver to stuer/rum. De tre teams er for hhv. 0-2 år, 2-4 år og 5-6 år fordelt i to huse. Både på observationsbesøget, samt af Rosenhøjs ledelse og medarbejdere opleves organiseringen som kvalitet for børnene. Det giver mulighed for at skabe læringsmiljøer, som har en øget målrettethed på børnenes nærmeste udviklingszone. Der er samtidig opmærksomhed på at skabe naturlige rum for, at børnene er sammen på tværs af alder.

Generelt er der klare mål for de planlagte aktiviteter og rutiner i Rosenhøj, og det var tydeligt på observationsbesøget i bl.a. samling og spisning. Rosenhøj kan med fordel arbejde med, at mål og metoder bliver tydelige for alle medarbejdere, så alle er bevidste om, hvordan der skal ageres, samt bevidsthed om hvilket fælles mål der er for børnene.

Der er mange tidsrum i løbet af en uge, hvor der er plads til at børnene kan lege selv, eller selv tage initiativer. Det er samtidig i disse tidsrum, det er svært for nogle børn at være i. Det anbefales at tænke over organisering og pædagogiske mål i disse tidsrum, med fokus på netop de børn, f.eks. overvejelser om et planlagt tilbud.

Der bliver arbejdet målrettet med sprog i Rosenhøj med bl.a. dialogisk læsning og almindelig læsning. Der hvor Rosenhøj med fordel kan optimere det sproglige læringsmiljø, er i det generelle. Der foregår til dels bevidst brug af nogle af de 10 sprogstrategier, og der kan med fordel udvikles på, at alle medarbejdere bliver bevidste om at anvende sprogstrategier over hele dagen.

På observationsdagen oplevedes den anerkendende tilgang til børnene forskelligt. Det anbefales at sætte mål og rammer for barn/voksen relationen, samt at medarbejderne har opmærksomhed på at støtte hinanden i at agere med en anerkendende tilgang.

Rosenhøj er i midt i en udviklingsproces, som tog fart med teamorganiseringen. Der eksperimenteres med at udvikle indretning, så den understøtter de pædagogiske mål. Rosenhøjs ledelse har fokus på løbende at udvikle pædagogikken og læringsmiljøet, samt tænke organisering som et middel i at skabe et godt arbejdsmiljø for medarbejderne.

Dagtilbuddets skriftligt materiale

foreligger

- a. Læreplan -----
  - o herunder digital dannelse (medielæringsstrategi) -----
- b. Mad- og måltidspolitik -----
- c. Tabulex (forældrekommunikation), f.eks.
  - o Ugeplan -----
  - o Fora -----
  - o Nyhedsbrev -----
  - o Andet Klik for at skrive tekst
- d. Trivselsvurderinger (TOPI) -----
- e. Sprogvurderinger -----
- f. Eventuelt andet skriftligt materiale
  - o Bevægelsespolitik (dagtilbud med idrætscertificering) -----
  - o Beskrivelser af arbejdet med bæredygtighed -----
  - o Andet Klik for at skrive tekst

Tilsynssamtale

Dialog om fokuspunkter og observationsbesøg.

1. Pædagogik

Vi drøfter morgenrutinen. På observationsbesøget opleves morgenen med fælles åbning som stille og rolig. Vi drøfter hvordan og hvor meget børnene kan inddrages i praktiske opgaver, som f.eks. at rydde af efter morgenmaden. Konsulenten oplever, at når de voksne er tilgængelige for børnene, f.eks. ved at sidde på gulvet, samles børnene om et fælles tredje. Vi drøfter, at morgenen kan organiseres med, at de forskellige voksne er bevidste om hvilke opgaver og roller der er, og har klare aftaler med hinanden med hvem der gør hvad. Konsulenten har observeret voksne som nærværende og omsorgsfulde ift børnene, og kan se at den voksnes rolle er betydningsfuld for at skabe gode læringsmiljøer for alle. Vi drøfter vigtigheden i, at de voksne er gode til at se børnenes initiativer og gribe dem, samt spotte præcis det enkelte barns nærmeste udviklingszone, og det særligt på de tidspunkter, som er mellem bestemte rutiner som spisning og planlagte aktiviteter.

Konsulenten beskriver en samling, hvor der er 15-20 børn, som sidder ved borde. Nogle af børnene er optaget af, hvad der foregår, andre er mindre deltagende. Vi drøfter at samling kan foregå på flere forskellige måder. Rosenhøj fortæller, at de netop laver samling forskelligt. Nogle gange i mindre grupper, nogle gange i rundkreds på gulvet, nogle gange kort tid, andre gange længere tid. Det er målrettet børnegruppen, både mht. til niveau og alder. Helle fortæller, at personalet er på forskellige stuer i samling, og dermed inspirerer de hinanden. Vi drøfter det gode i, at de voksne observerer hinandens praksis, og deler erfaringer og observationer med hinanden for at udvikle fagligheden. I samling er det vigtigt, at se på børnegruppens deltagelse i det der foregår, og hvordan barnet er en del af fællesskabet. Vigtigt at de voksne er opmærksomme på, hvad der præcis virker ift. det enkelte barn. Vi taler om vigtigheden i, at de voksne har en klar rollefordeling, og ved hvad de skal, samt der er sat mål og rammer for samlingen. I den pågældende observation brugte den voksne piktogrammer for at forberede børnene på dagens program. Vi drøftede forskellige muligheder for at bruge piktogrammer, f.eks. skal det være hele dagens program?, kan børnene inddrages aktivt f.eks. ved at sætte et piktogram på tavlen. Helle fortæller at piktogrammer ikke bruges i hele institutionen, men er et redskab som stuerne og de voksne kan bruge, når de vurderer at børnegruppen profiterer af det.

På observationsdagen så konsulenten, at der var fokus på spisning for mariehøner og mindre fokus på selvhjulpenhed. Der blev samtidig observeret fokus på dialog og selvhjulpenhed på sommerfuglestuen, dog lidt forskelligt udført afhængig af hvilken voksen.

Rosenhøj fortæller, at de har valgt at selvhjulpenhed er ikke et mål for spisningen for de mindste, Derimod er målet at skabe fællesskab, den gode stemning omkring måltidet og madmod. Selvhjulpenhed er målet, når børnene er ældre og går på sommerfugle og græshopper.

Konsulentens oplevelse af de voksne i rutiner og aktiviteter er, at de agerer på forskellige måder. Nogle virker fokuseret på f.eks. at skabe dialog og bruge italesættelse (læringsmål sprog) og andre mindre fokuseret i samme situation. Vi drøfter betydningen af, at personalet både i team og i hele Rosenhøj sætter mål og udførelse for rutiner, og jævnligt drøfter om det vi vil, også er det vi gør. Konsulentens oplevelse er, at Rosenhøj er god til at sætte mål og rammer for udførelse, når det gælder de planlagte aktiviteter, som f.eks. de aktiviteter de laver i forbindelse med den ny måde at arbejde med læreplanstemaer på. (se inst. egen beskrivelse). På observationsdagen var der kun en planlagt aktivitet, rytmik for sommerfugle. Det opleves, at de voksne ved, hvad de vil med det, der var tænkt over forberedelse, og der blev også talt om det med børnene efterfølgende.

2. Trivsel

Konsulenten oplever på hele dagen glade børn. Nogle er gode til at lege, andre kan have sværere med at komme med i leg med andre børn. Konsulenten oplever voksne som er nærværende i samværet med børnene, og særligt de mindste får megen omsorg i form af at være i arme eller på skødet.

På observationsdagen oplevedes både anerkendende tilgang og en ikke anerkendende tilgang. Eksempler på anerkendende tilgang: voksne som var opmærksomme på en god aflevering for både barn og mor, en voksen som ikke irettesætter men kommer med alternativer og får inddraget andre børn, så det bliver en god oplevelse med læring og ikke en "skæld-ud oplevelse".

Eksempler på ikke-ankerkendende tilgang: en voksen i en spisesituation med mariehøner siger "sid ordentligt", "spis ordentligt". En voksen som er i gang med spil med en gruppe børn, siger til et barn som ikke er med i den aktivitet "du skal koncentrere dig om at spille" uden at det følges af nysgerrighed på, hvad barnet har til hensigt med at gøre noget andet.

Vi drøfter vigtigheden i, at der i personalegruppen foregår pædagogiske snakke om, hvordan der tales med børnene. At der skal være en fælles anerkendende tilgang til børnene for at skabe et godt lærings- og trivselsmiljø. Vigtigt at de voksne ved, hvordan man er anerkendende, så man kan støtte hinanden, samt instruere vikarer og andre løst ansatte i, hvordan der skal tales med børnene.

På observationsdagen var der få konflikter. Oplevelsen er dog, at der var nogle flere konflikter i den periode, hvor sommerfugle- og græshoppebørn var på legeplads. Vi drøftede, at den periode kan tænkes anderledes, f.eks. tilbud om aktiviteter, voksnes rolle mm.

3. Sprog

På observationsdagen er oplevelsen, at der ikke er en tydelig bevidsthed hos alle voksne ift. at bruge sprogstrategier. Der er en del børn i den seneste TOPI rapport, hvor sprog er markeret som fokuspunkt. Vi taler om, at den bedste måde man kan sprogstimulere på, er at optimere det generelle sprogmiljø.

Rosenhøj fortæller, at alle pædagoger har været på dialogisk læsning kursus. Der er udpeget en sprogvejleder i alle teams. Nogle pædagoger har været på fortælle kurser, som omhandler hvordan man fortæller en historie. Rosenhøj vil gerne dyrke historielæsning, og børnenes optagethed i at lytte til historier.

Rosenhøj bruger logopæd som sparring til, hvordan de kan stimulere sproget i hverdagen, og ift. særlige tiltag.

Konsulenten foreslår, at personalet kan udvælge 1-2 sprogstrategier og have fokus på at bruge dem i 14 dage og derefter drøfte sammen, hvad var svært, hvordan virkede det mm.

Rosenhøj har dialogisk læsning på det faste ugeskema.

4. Indretning

Konsulentens observationer er, at der ikke er tydelige legezoner i Rosenhøj. På observationsdagen er der børn som leger lege, som bliver forstyrret af, at andre børn går hen over legen. Der er rumdelere på nogen stuer. Særligt den ene sommerfuglestue er tydeligt opdelt. Vi taler om dilemmaet mellem at have tydelige legezoner, hvor der er fysiske rammer for leg, og samtidig rumme plads til spisning, sovepladser mm.

Et konkret eksempel på at indretning ikke skaber mulighed for at børnene kan udfordre sig selv: en dreng på mariehønestuen vil gerne kravle op i en højstol men det er ikke sikkert. Der er ikke andre muligheder for at kravle op og hoppe ned.

Særligt de 0-2 årige udfordrer sig selv konstant motorisk, så det er væsentligt, der er mulighed i hverdagsmiljøet, og det samtidig er under sikre forhold.

Rosenhøj fortæller, at de er i gang med at tænke indretning, og prøver af med forskellige måder at indrette på. Også indretning tænkt på tværs af stuer og teams. Skal der være det samme legetøj på alle stuer?. Der fortælleres, at det opleves positivt at børn og voksne skal gå til en anden stue for at lave en særlig aktivitet. Børnene oplever, at komme over det hele, de voksne får arbejdet sammen på tværs, muligheder for at lave aktiviteter på tværs er helt naturligt.

Konsulenten opfordrer til at gå ud og se andre institutioner for at blive inspireret, og nævner Solstien som er godt i gang med at tænke indretning og pædagogik målrettet.

5. Organisering

På observationsdagen var der ikke planlagt aktiviteter udover rytmik, da der var legetøjsdag (græshopper og sommerfugle). På stuerne var de voksne fordelt i forskellige aktiviteter. 3 af aktiviteterne var spille spil, samtidig med at børn spillede spil uden en voksen. Vi drøftede tankerne om at have minimum et tilbud til børnene, som er voksenstyret.

Konsulenten observerede, at de voksne på begge stuer jævnlig koordinerede med hinanden, bl.a. om fordeling af voksne og børn. Konsulenten bemærkede, at der kan åbnes op mellem de to stuer, hvilket kan give mange muligheder for at kunne tilbyde noget forskelligt, hvis de to stuer opfattes som fælles.

Rosenhøj fortæller, at de netop har åbne døre mellem stuerne, og at der er fokus på teamtankegang. Det er en proces, de har været i siden institutionen blev lagt sammen. Det var oprindeligt en vuggestue og børnehave. For ca 2 år siden blev Rosenhøj opdelt i 3 team, mariehøner (0-2 år), sommerfugle (2-4 år), græshopper (4-6 år). Rosenhøj oplever skiftet som rigtig godt for børnene, da rutiner og aktiviteter kan målrettes i langt højere grad. De oplever også, at det stadig er en proces for personalet at tænke sig som teams og ikke stuer. Vi taler om, at det er en nødvendighed at se sig som en helhed for at kunne udnytte både fysiske rammer og personaleressourcer mest optimalt. Vi taler om, at det er godt for de voksnes arbejdsmiljø at arbejde på tværs, samtidig med at børnene oplever alle voksne som trygge og kendte voksne.

Vi drøfter det gode ved også at lave aktiviteter på tværs af teams for at sikre at børn kan spejle sig i ældre børn, og de ældre børn kan tage sig af de helt små.

Rosenhøj fortæller, at de har været på inspirationsbesøg i Ærtebjerg for at se, hvordan de har organiseret en funktionsopdelt hverdag. Det har inspireret til at bruge noget i egen praksis uden dog at funktionsopdele.

På observationsdagen foregår overgangene i hverdagen stille og roligt. Dog taler vi om tidspunktet, hvor alle børn kommer ind fra legepladsen, som personalet kan opleve som kaotisk. Vi drøfter alternativer, som f.eks. at børnene kommer ind i hold.

Fokuspunkter dagtilbud

Rosenhøj har sygefravær/et godt arbejdsmiljø som fokuspunkt. Vi drøfter, at organisering af personalet og opgaver har en betydning for et godt arbejdsmiljø. Vi aftaler, at Rosenhøj kan bruge konsulenten som ekstern observatør på organiseringen, for at få et andet syn på, hvorvidt det kan gøres anderledes, og hvorvidt det virker efter hensigten.

Team organiseringen som den er nu, er et skridt på vejen til at kunne arbejde sammen som en hel personalegruppe og kunne hjælpe og støtte hinanden i de pressede perioder.

Vi når kort at runde TOPI vurderingerne, og Rosenhøj har udtrykt en lille bekymring for at børnene bliver stigmatiseret. Det er dog ikke den opfattelse, der er indtil nu. Vi aftaler, at det er et opmærksomhedspunkt.

Fokuspunkter konsulent

Generelt sprogmiljø: udvikle og kvalificere brugen af sprogstrategier i hverdagens aktiviteter og rutiner

Barn/voksen relation: fokus på den anerkendende tilgang, sikre sig at alle gør det, og at de voksne støtter hinanden i at gøre det

Pædagogik i rutiner og uplanlagte perioder: fokus på at de situationer byder på megen læring for børnene, hvis de voksne er opmærksomme på børnenes initiativer og nærmeste udviklingszone.

Opfølgning

Aftaler og eventuelle opfølgende indsatser

Bilag 1

Dagtilbuddets egen beskrivelse

1. Læreplaner / læringsmiljøer

Hvordan organiserer I arbejdet med læreplaner og læringsmiljøer, herunder hvordan tilrettelægger I ...

- ... refleksioner?
- ... arbejdet med mål for børnenes læring?
- ... evalueringer?

Vi har valgt at vi løbende holder aktivitets møder hvor vi tilrettelægger hvad vi har fokus på den kommende måned. Vi har lavet et læreplanstræ i hvert hus, hvor vi har en stamme med grene inden for hvert læreplanstema. Her sætter vi "blade" op hvor i vi har skrevet hvad vi vil lave. Vi holder evaluering møder hvor vi gennemgår hvad børnene fik ud af vores planlagte aktiviteter. Her reflektere vi over om vores praksis skal rettes til eller om det tiltænkte faktisk folder sig ud som planlagt. Vi har valgt at arbejde i teams. Team 1 er 0-2 år. Team 2. er 2-4 år, og team 3. er 4-6 år. I forbindelse med at vi indførte team tankegangen havde vi meget snak om børnenes læring. Det at vi gik væk fra 0-3 år, skabte en fornyet fokus på hvad børnene kan inden de bliver to år, inden de bliver 4 år og inden de bliver 6 år. I team 1. handler det meget om tryghed og sikkerhed, at blive set og anerkendt og få mulighed for at turde lære. I team 2 er der meget fokus på at være selvhjulpne, at folde sit sprog ud og begynde at kunne deltage socialt med de andre børn og voksne. I team 3 bliver der arbejdet meget på at skabe nysgerrige børn, der er trygge og har venskaber. Vi har her en førskole gruppe hvor vi forlader institutionen og låner naboejendommen Rosenhøj SFO. Her får vi et godt billede af hvem der er trygge og er klar til deres næste overgang, og ligeledes af hvem der kan være udfordret, da de ikke er trygge. Vi inddrager forældrene, og taler om hvordan vi sammen kan gøre dem klar, både fagligt og socialt.

Hvordan sikrer I, at personale har ejerskab på læreplanerne og at de omsætter dem...

- ... i planlagte aktiviteter
- ... i hverdagsaktiviteter

Vores måde at arbejde med læreplanen gør at den er tæt på vores praksis og vores mødestruktur gør at det er medarbejderne der med skabere af planlagte og spontane aktiviteter.

De kommer med mandat fra deres team til et aktivitetsmøde, hvor de fremlægger og inspirerer de andre teams. Vores SC. Er mødeleder og er den der dokumenterer, hvad der skal skrives i vores læreplan.

Hvordan arbejder I med børnemiljø og sikrer, at I inddrager børneperspektiv?

Vi holder så godt som hver dag samling, hvor der bliver spurgt ind til emner, aktiviteter med mere. Her lærer børnene at fortælle i en større gruppe, og ligeledes at vente på at det bliver deres tur. Ud

over dette har vi en årlig BMV. Denne laver vi ud fra DCUM, der har udarbejdet materiellet. Vi øver os som personalegruppe på at blive bedre til ikke at komme med svar til børnene med undrer os sammen med dem, og få dem til selv at finde frem til svar. I dette arbejde bruger vi tit vores IPAD, da vi på denne sammen med børnene kan finde svar på mange spørgsmål.

2. Sprogindsats

Hvordan arbejder I med sprogstrategier i den pædagogiske arbejde?

Vi har igennem mange år haft to sprogvejledere. Disse har været på en del kursus og har formidlet hvordan vi alle kan arbejde med at styrke den sproglige indsats. Forrige år var vi hele personalegruppen på et aftenkursus med Jette xxx, der visualiserede hvordan vi kan arbejde med dialogisk læsning. Dette er i dag en integreret del af såvel team 1 som team 2 og 3. Vi har købt kufferter. På alle stuerne har vi en A4 der visualiserer hvordan vi kan folde en samtale ud. Denne er god når vi skal inddrage forældre. Vi skriver dagligt på vores tavler hvad vi har lavet og når vi har dialogisk læsning har vi tit en henvisning til bogen så forældrene har mulighed for at låne den på biblioteket.

3. Overgange

Hvordan tilrettelægger I børnenes overgangene?

(eksempelvis, hvornår afholder I introsamtaler, mm)

- **Fra hjem til dagtilbud**

Allerede før barnet har fået plads er der mange der ringer og gerne vil se vores institution.

Her viser Jan/ Helle rundt og her får vi et godt billede af hvem de er og vi håber de har fået et godt billede af hvem vi er. Når de accepterer pladsen, så er vi i dialog om på hvilken stue de skal starte. Vi opfordrer til at de kommer på besøg ca 7 dage til 14 dage før de skal starte, hvor de får sagt hej til dem på stuen, og så de kan se hvor de skal have deres garderobe. Her aftales indkøring, og der bliver talt om hvad familien har af ønsker og forventninger, og ligeledes hvordan vi "plejer" et gøre. Det er vigtigt at der bliver forventningsafstemt, og vi prøver at imødekomme forældrenes behov, og rutiner så vi laver overgangen så let som mulig. Vi har en 3. måneders samtale, men tit tager vi den inden den første måned.

- **Interne overgange, eksempelvis mellem vuggestue og børnehave**

Vi starter typisk et par måneder før at barnet skal rykke til næste team med at lave overgangsarbejde. Der kommer 2-4 børn på besøg, og er med i deres kommende team, så de kender de voksne og de andre børn. Vi oplever at det at vi åbner sammen om morgenen og slår stuerne sammen om eftermiddagen gør at vores interne overgange er så godt som problemfrie.

- **Eksterne overgange, eksempelvis til eller fra et andet dagtilbud**

- Det sker ikke så tit, men vi har haft samtaler både med dagplejen, og andre dag institutioner, hvis de eller vi har vurderet at det kan være en hjælp for barnet og familien.

Hvor mange børn blev skoleudsat i det igangværende skoleår?

0

Er der kommet børn tilbage, der var startet op i skole?

Nej

4. Inklusionsmidler

Hvordan arbejder I med de inklusionsmidler, som I har fået tildelt?

Vi har en inklusionsmedarbejder på 34 timer og jeg(leder) er en stor del af arbejdet, og er meget tæt på når vi har børn i udsatte positioner. Vi var med på TOPI i første runde, og jeg har siddet med i arbejdsgruppen. Vi fik lavet vores praksis om, så vi i dag arbejder på at pædagoger og medhjælpere har delt børnene op imellem sig, så alle børn har en primær voksen. Denne er ansvarlig for at komme til vores inklusionspædagog og fremlægge bekymringer. Det første der bliver spurgt om i disse samtaler, er om vi har delt vores bekymringer med forældrene. Vi bruger TRAS og Alle med, og vi giver også dette materiale til forældrene, så vi sammen kan se om vi er enige, og dette danner grundlag for vores hypoteser og analyse, så vi kan lave en handleplan

5. Fysiske rammer

Hvordan udnytter og inddrager I jeres fysiske rammer i det pædagogiske arbejde?

Vi har en del små rum, som vi bruger til at kunne arbejde i mindre grupper. Der er nogle af dem som i i en periode bruger som f.eks. sanserum, værksted, osv. Men vores indretning gør at vi hurtigt kan lave dem om så vi kan bruge dem som børnemøde rum eller pudrum, med mere.

6. Forældresamarbejde

Hvordan sikrer I, at samtlige forældre oplever et godt forældresamarbejde?

Vi lægger op til at det altid er muligt at få en samtale. Kan vi mærke at der er behov, så tager vi teten og finder en dag. Der er mange ting, der bliver klaret i afleveringssituationen, men der er også mange samtaler der ikke hører til her, og så bliver de taget på kontoret eller på en af vores andre små rum med det samme, eller også kan det være at der aftales et møde, eller en telefon snak. Vi har teamforældremøde forår og efterår, hvor forældrene møder de andre forældre, og det personale som er tættest på. Om efteråret har vi vores store forældremøde med valg til bestyrelsen. Her er det leder og bestyrelsen, der er mødeledere, og temaerne er det overordnet.

Hvordan indgår forældretilfredshedsundersøgelsen i jeres arbejde med forældrene?

Som sådan ikke. Vi er løbende i dialog, og hvis vi oplever at der er en forælder der er utilfreds, så vil vi inddrage bestyrelsesformanden og den pædagogiske konsulent. Vi har punktet på som en del af vores bestyrelsesarbejde, og får her tilbagemeldinger på hvordan forældrene oplever vores hus.

I hvilke samarbejdsfora inddrager I forældrene – og hvordan fungerer det?

Vi har vores daglige snak, og er der udfordringer, så tager vi samtaler om hvad vi kan gøre for at hjælpe. E. eks. et barn der ikke vil med hjem om eftermiddagen, og fylder meget i garderoben. Hvad kan være en hjælp for mor eller far? Skal vi evt. aftale et afhentningstidspunkt, hvor vi har forberedt barnet, så han eller hun ved at de skal hjem og ikke får startet aktiviteter op. Skal vi hjælpe eller vil forældrene selv? Forståelse for at det er svært, men vigtigheden af at, det er den voksne der kan rumme et træt barn, osv.

Hvordan omsætter I konkret viden og værktøjer fra ”Sammen om Barnet” og ”TOPI” i jeres forældresamarbejde?

Vi har endnu ikke været på sammen om barnet, men vi er godt med mht. TOPI. Vi arbejder på at alle medarbejdere løbende får supervision af vores inklusionspædagog, så de metoder der er i TOPI kommer under huden på den enkelte. Evt. punkt til drøftelse.

7. Personale

Medarbejderudvikling

Hvordan arbejdes der med medarbejderudvikling?

Vi har MUS samtale en gang om året, hvor vi drøfter hvad den enkelte medarbejder vil og ønsker at bidrage med. Her har vi en snak om de generelle kurser som vi alle skal løfte. TOPI. Det pædagogiske måltid, afholdelse af samlinger, dialogisk læsning, rytmik, bevægelse i gymnastik hal, rytmik, eventyrfortælling osv. Er der noget du særlig gerne vil arbejde med? Er der nogle kurser du har tænkt kan styrke dig og vores praksis. Ud over dette har vi kurser som vi alle deltager på. Vi giver tilbud om kurser hos BUPL, hvor vi havde tre afsted og høre om børn og seksualitet. Vi har også supervision gennem vores tværfaglige netværk, hvor de problemstillinger der kan være på en stue, kan tages op, så vi får psykologen, familierådgiver, logopæd, og sundhedsplejerske til at give deres faglige bidrag på en given problemstilling.

Hvordan sikres der, at personalet har de fornødne kompetencer til at løse de opgaver, der skal løses?

Vi er her på en rejse, hvor udgangspunktet var en ren vuggestue og en børnehave. Vi arbejder på at vi alle skal have kendskab til 0 til 6 års alderen. Ved at åbne sammen får ”de der har store børn” tid med de mindre børn og ser og lærer af deres kollegaer der dagligt har denne børnegruppe. Dette gælder også den anden vej, og vi har igennem de sidste 6 år haft flere medarbejdere der har skiftet team, og nu arbejder med en anden børnegruppe. Vi har i vores hus mange med mange års erfaring. Vi prøver at lave rokader, så vi altid sikre at der er minimum en med flere års erfaring fra vores praksis. Vores nye medarbejdere har overvejende kommet hvor de har et højt teoretisk niveau men ikke så meget erfaring. Her har vi en enestående mulighed for at berige hinanden, da vi bliver nødt til at sætte ord på hvorfor de gør som de gør, da plejer ikke længere er til stede. Hvis vores praksis er god og fungere, og vi kan begrunde hvorfor vi gør som vi gør, så skal der meget til at vi går ud og ændre den.

Hvordan er vidensdeling organiseret?

Møder, Kurser, Daglige undren, observationer, informations breve, MED møder, TR kursus, Ledermøder, netværksmøder, artikler, De der er afsted på kurser, formidler på vores team møder til alle andre. Vi har et intranet, hvor der ugentligt bliver lagt informationer ud.

Hvordan organiserer I implementeringen af nye tiltag, f.eks. Sammen om Barnet og TOPI? (fx pædagogmøder, møder for samtlige medarbejdere, teammøder, stuemøder, mm.)

Vi har i 2017 haft fem kursusaftner, og fem P-møder. Her har vi brugt meget tid på at blive fortrolige med TOPI, og vi har sammen drøftet den nye læreplan. Vi har arbejdet meget med S. Benedikt modellen, og 4F modellen. Vi har beskrevet vores organisering, og denne giver os mulighed for at finde tid til at implementere nye tiltag.

Normering

Fordeling pædagogtimer – medhjælpertimer

<u>Pædagogtimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af uddannede pædagoger. Da ledere bliver lønnet af en anden konto, tæller lederens børnetimer ikke med.</i>	421
<u>Medhjælpertimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af ikke pædagoguddannede medarbejdere (selvom medarbejderen kan have en anden uddannelse)</i>	292
<u>Pædagogstuderende</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af pædagogstuderende i de lønnede praktikperioder</i>	32

Følgende medarbejdere tæller **ikke** med i normeringen:

PAU-elever, pædagogstuderende i de ikke lønnede praktikperioder og medarbejdere i løntilskud

Er der PAU- elever i huset? Ja Nej

Hvilken betydning har det for jeres pædagogiske arbejde, at I har PAU-elever og/eller pædagogstuderende?

Vi har kun PAU elever i perioder. Den pædagogstuderende er en del af huset, da vi har en fast. Den studerende bidrager med at undre sig, og det at vi er ansvarlige for at klæde en fremtidig pædagog på, er med til at løfte os fagligt.

Hvordan har personaleudskiftningen været, når I ser et år tilbage?

Tre pædagogiske medarbejdere ud af 21. 1 ny køkken

8. Egen vurdering

Hvad er jeres egen vurdering af institutionen?

Vi har en institution som vi er stolte af. Vi hører stort set kun positivt om os fra forældre og samarbejdspartnere.

På baggrund af denne vurdering, hvilke *pædagogiske fokuspunkter* vil I da pege på til jeres kommende pædagogiske tilsyn?

Uddannelse, udvikling samt sygefravær.

Bilag 2

Konsulentens observationsbeskrivelse

I forbindelse med det pædagogiske tilsyn, besøger den tilsynsførende pædagogiske konsulent dagtilbuddet. Besøgets varighed varierer alt efter dagtilbuddets størrelse og organisering. Den pædagogiske konsulent foretager observationer i samtlige dagtilbuddets afdelinger.

Besøget har til formål, at skabe indblik i dagtilbuddenes pædagogiske praksis. Der er fokus på, hvorvidt dagtilbuddets skriftlige materiale, såsom læreplaner, dagtilbuddets egne beskrivelser (spørgeskema), mm., omsættes i praksis. For at sikre systematik og gennemsigtighed i tilsynsprocessen (uvildighed), fokuseres der ved besøget på de tegn, der er beskrevet under de enkelte overskrifter.

I nedenstående beskrivelse kan der indgå den pædagogiske konsulents refleksioner og anbefalinger (fremhævet med *kursiv*), som vil blive drøftet ved tilsynssamtalen.

Fokus for tilsynsbesøget

1. Pædagogik
2. Trivsel
3. Sprog
4. Indretning
5. Organisering

1. Pædagogik

Hvilke aktiviteter foregår der i børnehuset?

Hvilke aktiviteter observerede jeg:

Fælles åbning om morgenen

Modtagelse 0-2 års stuen

Formiddagsmad sommerfugle

Græshopper formiddag: leg, perleplader, spil.

Mariehøner frokost

Sommerfugle inden frokost og frokost

Legeplads udenfor græshopper og sommerfugle

Mariehøner eftermiddagsmad og resten af eftermiddagen

Fredag er legetøjsdag for sommerfugle og græshopper. Børn på mariehønestuer må have legetøj med hver dag, som en trykhesting.

Hvordan tænkes læring ind det planlagte, det spontane og rutinerne?

Morgenstunden:

Der er 3 voksne. 2 tager sig af børn der ankommer og skal have morgenmad og 1 voksen er sammen med børnene, sidder på gulvet og leger med børnene.

En voksen går i det andet hus med de ældste børn ca kl. 7.30.

En voksen begynder at rydde lidt af morgenbordet.

De voksne har opmærksomhed på modtagelse af børnene.

Kl. 8 fordeler børn og voksne sig ud på de tre stuer i huset.

overvejelser: børnene kunne sagtens inddrages i de praktiske ting om morgenen som f.eks. at rydde af bordet, køre ud med rullevoغن mm, er der en klar rolle/opgave formulering og fordeling om morgenen? Er der et formuleret mål for morgenen?

Mariehønestuer:

1 barn sidder ved et bord og tegner på tegnemaskiner, barnet sidder alene og er fordybet i både at tegne og hvordan tegnemaskinen fungerer. 1 voksne sidder med 2-3 børn ved det andet bord og laver puslespil. Der er også børn, der skal puttes på dette tidspunkt, nogle børn har været tidligt oppe.

1 dreng har fundet et puslespil og vil gerne lave det, en voksen finder et andet til ham som er mere passende til hans alder/niveau, samtidig italesætter hun hvad hun gør. Drengen sættes først alene ved bord og der gør ca ½ minut, så vil han ned og lege. Den voksne kommer og sætter sig sammen med drengen og fastholder at drengen skal fortsætte med puslespillet. Den voksne guider drengen i at lave puslespillet, den voksne siger jævnligt "du er så god", drengen bliver ved med at lægge puslespillet flere gange.

Kl. 8.30-9 mariehønestuer:

Børnene leger med forskelligt legetøj, der er to voksne, de er opmærksomme på børnene, hvad siger de, hvad vil de lege, har de brug for hjælp, har de brug for søvn/skifte ble. De voksne er tilgængelige for børnene. En voksen sidder på gulvet, og møder børnenes initiativer til leg, der bliver læst i en bog, og det samler 4-5 børn i kortere perioder.

De voksne er tilgængelige for børnene, og møder børnene i det de gerne vil. Det er tydeligt at når en voksen sidder på gulvet og er involveret i aktivitet/leg, f.eks. at læse en bog, samles flere børn omkring den voksne.

Eksemplet ovenfor viser også hvor vigtigt det er at pædagogen har en fornemmelse for hvordan det enkelte barn kan støttes. I det eksempel hjælper den voksne barnet med at få en succesoplevelse både ved at finde det rette puslespil (nærmeste udviklingszone) og dernæst ved at sætte sig tæt på barnet og guide, og hele tiden italesætte og rose beejstret.

Tiden mellem morgenstund og samling er også en rutine som der kan tænkes pædagogik i. Min observation den dag er at der er god tid til alle børn.

Overvejelser kunne være at etablere legezoner hvor børnene selv kan lege. Et eksempel er barnet der sidder ved bordet med tegnemaskinen, der er ikke børn der leger hen over hans leg med tegnemaskinen, han er fordybet i det i længere tid.

På observationsdagen var der planlagt rytmik for sommerfuglebørnene. Jeg oplevede ikke rytmikken men at børnene fik at vide de skulle det (*Hvordan tilrettelægges rytmik?, hvad er målet/formålet*)

I Rosenhøjs egen beskrivelser er samling beskrevet hvor der kan tales om forskellige emner og børnene kan øve sig i at fortælle i en større gruppe.

Kl. 9 sommerfuglestue:

Børnene sidder ved 3 borde, de får frugt som er skåret ud, en voksen deler ud. Børnene har faste pladser. Så stiller en voksen sig op, spørger børnene hvad dag er det i dag?, der tales om vejret, pædagogen peger udenfor og spørger hvilket vejr det er og årstid. Så bliver hele dagens program gennemgået ved at der er piktogrammer på en tavle og den voksne fortæller hvad der skal ske og hvorhenne. Pædagogen spørger jævnlige børnene om f.eks. hvad betyder dette billede? Børnene skal række hånden op og så får et barn lov til at sige noget/svare. Børnene er rigtig gode til at række hånden op og vente med at sige noget. Det er de samme børn der rækker hånden op, ca. halvdelen af børnene. Det ser ud som om at nogle af børnene er meget optagede af hvad den voksne fortæller/spørger om og nogle er mere optagede af at spise frugt. Børnene er gode til at sidde ved bordene indtil de får at vide at de gerne må lege. Børnene er med til at vaske nogle af bordene af.

Jeg oplever en samling, hvor de voksne ved hvad de skal, og hvad de vil med samlingen. Min observation er, at ikke alle børn er lige engageret i det der foregår, og jeg kan være i tvivl om, hvorvidt lige netop de børn, opnår at øve sig i at fortælle lige så meget, som de børn som er med. *Vigtigt at overveje om rammerne for samlingen er den mest hensigtsmæssige (samling ved borde eller på gulv, gruppestørrelser o.lign.). Jeg oplever, at børnene bliver inddraget i nogle af tingene ift. frugten og tørre borde af, og de kunne sagtens inddrages i højere grad. Der foregik introduktion af dagens program ved, at den voksne viser med piktogrammer, hvad der skal foregå, og piktogrammerne sættes på en whiteboardtavle. Overvejelser om børnene kan være aktivt inddraget i introduktionen.*

Græshoppestuer:

En voksen spiller spil ved det ene bord hvor der er 2-3 børn med. En anden voksen spiller med et barn ved et andet bord. Nogle børn leger selv i det lille rum med udklædning. 2 piger leger med bamser ved reolen. 2 piger går i gang med at spille vendespil ved bordet med den ene voksen og ene barn. Der er en rolig stemning på stuen. De to piger som spiller vendespil alene, finder fint ud af at spille spillet, få fundet ud af hvilke regler der er og følge dem. De spiller ikke spillet færdigt. Den voksne som spiller med det ene barn ved samme bord, (de spiller også vendespil) spørger ikke om de vil være med. Den voksne og det ene barn bliver færdig med deres spil og skal i gang med et nyt spil. Andre børn spørger om de må være med og de får alle ja, de bliver 5 børn og en voksen i alt. Den voksne siger "når I er med i spillet, skal I spille spillet færdigt". De sidder omkring et stort bord og det er svært for nogle af børnene at komme til at vende de brikker længst væk fra dem. Ikke alle børnene er lige koncentrerede og optagede af spillet, nogen snakker med mig. De bliver alle siddende. Den voksne iverksetter ikke børnene, den voksne siger istedet "nu er det din tur" og har fokus på det barn hvis tur det er, den voksne guider og hjælper børnene i spillet (som er et spil hvor der skal tælles), børnene ved hvad spillet går ud på, men har brug for hjælp til at tælle. Alle børn spiller spillet til ende, en forsøger at gå ud af spillet før tid, hun siger "mine øjne gør ondt". Den voksne referer til at aftalen er at blive til enden.

I mellemtiden er de børn der leger på stuen gået et andet sted hen, der spilles kun spil ved bordene. På et tidspunkt kommer et andet barn ind og hælder lego ud på et legetæppe.

På den anden stue er der tre ting i gang, magnetbyggeklodser, et spil og perleplader. Ved alle borde er der en voksen. Ved magnetbygge bordet foregår der dialog. Det er en voksen og 3 børn. De har bygget en fælles ting, som de ender med at vælte igen. Samtidig er der to børn i gang med at lege med bamser, de sidder i et hjørne ved vinduet med sækkepuder. Ved spille-bordet er der ca 6-7 børn med og de er meget optaget af spillet. Da den voksne går kortvarigt går spillet en hel del i stå og fællesskabet og interessen opløses. Da den voksne kommer igen, er den voksne heller ikke fordybet, men skal lige hjælpe nogle børn i det lille legerum. Ved bordet med perleplader er det et barn der sidder og laver det og en voksen der samtidig bestiller varer. Den ene voksen går på et tidspunkt væk fra stuen og er guidende for to børn der leger med klapvogn og dukker på gangen og i et lille rum på gangen. Der er også børn der leger i det lille rum som er i forbindelse med stuen.

På observationsdagen var der legetøjsdag i bl.a. græshoppestuerne og der foregik ikke planlagte aktiviteter som der er de andre dage jf. eksempel på ugeplan som Rosenhøj har sendt til pædagogisk konsulent. Observationen ovenfor viser, at der er spil i gang med en voksen 3 steder på de to stuer. Et af spillene er meget samlende for de børn som er med. Børnene er meget engageret, men det er også tydeligt i eksemplet at den voksne har en betydning for børnenes engagement i legen.

Overvejelser: skal der tilbydes en aktivitet som et tilbud? Børnenes lege foregår midt i alt andet, kan der skabes rum for lege i det store rum? Inddragelse af flere børn contra en-til-en spil. Skille bordene af, så det bliver et lille spillebord (lave ramme for det, og skabe plads til at lave rammer for andet), er det en bevidst pædagogik at børnene skal spille et spil færdigt, og hvad skal børnene have ud af det?

Spisning, mariehøner:

Da jeg ankommer til stuen sidder alle børn ved de to borde. De er blevet skiftet inden. En voksen giver børnene hagesmæk på, 2 voksne sidder og taler med børnene. De synger lidt indtil maden kommer. Maden bliver bragt af en fra køkkenet. Der er tallerkener, kopper og bestik. De voksne tager det hele på bordene. De voksne øser maden op. Børnene spiser selv, og de må også gerne bruge fingrene.

Der er en god stemning omkring bordet, både inden og under måltidet. Min oplevelse af situationen er at det der er fokus på er at børnene får noget at spise, at der er en god stemning. Det er ok at børnene spiser med fingrene, og de bliver også opfordret til at bruge bestik.

Overvejelser: mere inddragelse i at sætte tallerkener på bordet, selvhjulpenhed, måltidspædagogik, hvad skal børnene have ud af det? Hagesmæk under tallerkener? Tale mere om det mad de spiser, eller anden dialog?

Inden og under spisning, sommerfugle:

Børnene sidder i rundkreds på gulvet. 3 voksne sidder fordelt i rundkredsen, sidder på stole. I midten ligger alt det legetøj som børnene har haft med i dag. Hvert barn fortæller hvad det har haft med, og hvis det er en bamse, hvad bamsen hedder o.lign. Da alle har fortalt, skiftes børnene til at skulle finde et legetøj og give det til et af de andre børn. Det er styret af en voksen som siger: "Bente, nu skal du finde Ali's legetøj og give ham det". De tre voksne siger alle til sidst med begejstring i stemmen, "hvor var I dygtige", alle klapper. Så skal der uddeles en bamse som er med et barn hjem på weekend på skift. Den voksne siger "bamse skal hjem til en der har lyst hår", "hvem har lyst hår?", børnene når ikke at svare før den voksne fortæller hvem der har lyst hår.

Jeg oplever alle børnene engageret i samlingen og det der foregår. Jeg oplever at alle voksne ved hvad der skal foregå, og alle voksne er også engagerede og har begejstring i stemning.
Jeg oplever megen læring i samlingen; inklusion/fællesskab, fælles tredje som fælles opmærksomhed.

Overvejelser: sprogstrategien UGLE, når voksne spørger (give tid til at børnene svarer), voksen på gulvet i børnehøjde contra voksne på stole, hvad giver det i relationen? Børn som kan have det svært i den kontekst?

En voksen siger, "jeg kan se at nogen af jer har en kat med", "kender I en sang om en kat?". Så synges der en sang om en kat, "Lille kattekillling"

Læring og læringsmiljø: udgangspunkt i børnene, udvide børnenes verden, sammenligninger, møde dem, se dem, anerkendelse

Efter sangen er der opbrud, børnene skal fordeles til spisning. Et kort øjeblik er det kaotisk, de voksne får hurtigt koordineret, hvilke 4 børn der skal spise i et andet rum og de går med det samme, og resten skal sætte sig på den store madras. Derefter bliver børnene fordelt til deres faste pladser. De sætter sig ved to borde, og der er en voksen ved hvert bord. Mens de venter på maden taler de om ved hvert bord hvad de har lavet i formiddag, at de har lavet rytmik i det andet hus sammen med de andre sommerfuglebørn.

Mad, tallerkener, bestik, kander med mælk og vand kommer ind på et rullebord. Første gang børnene får mad øser den ene voksen maden op. Den anden voksne hjælper børnene med at øse op og børnene opfordres til at hælde mælk op selv. Anden gang børnene skal have øser børnene ved begge borde selv op. Den ene voksne italesætter rigtig meget, hvad gør hun, hvad gør børnene, gentager noget af det børnene siger. Der er meget dialog ved begge borde.

Der er selvhjulpenhed og dialog, sprog ved f.eks. italesættelser.

Overvejelser om spisning: måltidspædagogik, hvad vil vi med måltidet, evt forskel på de forskellige stuer/teams ift. alder. At alle voksne gør noget af det samme, så børnene kan forvente det samme. Hvor meget mælk skal der i kander for at styrke selvhjulpethed (de var fyldt helt op), inddragelse af børnene i forberedelser til spisning contra at rullebordet "bare" bliver serveret?

På legeplads kl. 12.50:

3 voksne som går rundt på legepladsen, de har fordelt sig på hele legepladsen, så der er nogen voksne tilgængelige for alle børn. De voksne sætter ikke lege/aktiviteter i gang, de har en iagttagende og hjælpende rolle. Børnene leger og der virker til at være god plads til det antal børn der er. Der cykles, køres på mooncar, rutsjer, sandkasse, slåsleg mm.

Mens jeg er på legepladsen er der 5-6 konflikter mellem børnene og det er konflikter der bliver løst hurtigt med hjælp fra voksne. Der er enkelte børn der græder enten pga at have slået sig eller blevet uenige med de andre børn. Jeg oplever en pige som flere gange har svært ved at komme med i leg, men hun leger tilsyneladende fint selv.

En af de voksne går med i leg på mooncar med en gruppe børn, en anden voksen er med i lidt leg kortvarigt med 2-3 børn.

Alle voksne er opmærksomme på børnene.

Jeg oplever børnene leger selv. Omgivelserne og børnene selv er læringsmiljøet. Jeg oplever flere konflikter på den time på legepladsen end den øvrige tid på dagen. Jeg oplever at de voksne er meget i kontakt med børnene, og de er tilgængelige for børnene hvis de har brug for hjælp, eller skal trøstes.

Overvejelser: det er en periode hvor der afvikles pauser og møder, så tidsrummet er pædagogisk opsyn, hvad skal det give børnene? Skal der være en voksen der har en aktivitet og de to øvrige er hjælpere? Hvordan ser I de børn som kan have det svært i relationer i legepladskonteksten, dem der ikke kommer til voksne af sig selv?

Eftermiddag mariehønestuer:

Alle børn sidder ved to borde. De skal have boller og vand. Børnene smører ikke selv bollerne og hælder ikke op selv. Der er en voksen ved hvert bord. Den ene voksen møder børnene i det de siger, f.eks. gentager de hvad børnene siger. Der er dialog, der tales om hvem er her ved bordet, hvad børnene hedder (der er flere nye børn). Ved det andet bord er det en irettesættende tone der er dominerende, "ti stille", "sid ordentligt", "spis ordentligt". Der foregår ikke dialog.

Overvejelser: hvad skal børnene have ud af eftermiddagsmaden?, inddragelse i at smøre, tale om hvad vi får, hvilken stemning vil vi have omkring det? Kan det foregå andre steder end ved bordet? Børnene være med til at sætte deres kop tilbage på rullebordet?

Efter eftermiddagsmaden mariehønestuer:

Børnene leger det de selv finder på, de finder selv legetøj frem. Børnene leger over det hele mellem hinanden. Der er to voksne på stuen og begge voksne sidder på en voksenstol. De voksne og børn samles på en stue, og børnene hentes løbende.

Overvejelser om eftermiddagen: tilbud om en aktivitet? Sætte legezoner op? Voksne på gulv?

1. Pædagogik

Tegn hos børn

- Børnenes deltagelse: Børnene er aktivt deltagende, dvs. engageret, lyttende og optaget.
- Børnenes nærmeste udviklingszone: Børnene viser tegn på at være tilpas udfordret, dvs. at børnene giver udtryk for, at de vil prøve noget nyt, eller børnene viser tegn på at være trygge ved at udfordre sig selv eller bliver udfordret.

Jeg oplever børnene som trygge. Nogle børn udfordrer sig selv.

Overvejelser om at de fysiske og pædagogiske rammer inspirerer til at udfordre sig selv. Et konkret eksempel er barnet der gerne vil kravle op af højstolen, da det er det eneste høje at kravle op på, men det er ikke sikkert.

Overvejelser om hvordan de voksne styrker børnenes nærmeste udviklingszone

1. Pædagogik

Tegn hos de voksne

- De voksnes relation til børnene: De voksne er nærværende, lyttende og engagerede. De voksne har øjenkontakt med børnene. De voksne har tilpas fysisk kontakt til børnene.
- De voksne arbejder med differentieret tilgang: De voksne tilbyder børnene differentierede aktiviteter, afstemt efter alder, udvikling, interesser, mv.
- De voksne følger børnenes læringsinitiativer: De voksne ser børnenes initiativer og følger og evt. udbygger dem.
- De voksne understøtter børnenes leg: De voksne skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret. De voksne udvider legen, eksempelvis ved at deltage, tilføje idéer eller materiale, eller ved at understøtte børnene i at deltage i legen.

Generelt i løbet af dagen observerer jeg, at de voksne er nærværende og engagerede i deres samvær med børnene.

Jeg oplever at børnenes leg er mere fordybet når de ikke forstyrres. F.eks. ser jeg det på græshoppestuerne hvor børnene leger i de små rum som kan aflukkes fra resten af stuen, og på mariehønestuen hvor der er en voksen der sætter sig med en bog og med sin krop og børnene markerer læseområdet. Jeg oplever at der er en del leg på alle stuer som børnene forlader ret hurtigt fordi der kommer andre børn ind over deres legeområde. På græshoppestuerne er der spil 3 steder. *Overvejelser om at der kunne tilbydes andre ting, eller om børnene kunne spille noget selv, og f.eks. opsætte en fysisk ramme for at spille spil.*

Overvejelser om at de voksne hjælper med at skabe legezoner for de børn der f.eks. gerne vil lege dukkeleg. Der foregik rigtig meget spontant leg/aktivitet den dag, jeg var på besøg og det er vigtigt at have pædagogiske overvejelser om hvad de voksne skal sætte i gang, hjælpe børnene med at få sat i gang og fastholdt, og hvilke børneinitiativer de voksne skal tage fat i og evt. udvide.

2. Trivsel

Hvordan er det relationelle samspil?

På dagen oplever jeg mange børn i leg med hinanden, og jeg oplever også børn som har sværere ved at komme med i leg. Der er børn der er glade for at være sammen med 1-2 bestemte børn, men som måske har brug for at blive guidet mere i hvordan man leger, hvis de skal lege med andre. Jeg oplever børn som er gode til at finde på en leg, og finde et egnet sted til at lege uforstyrret.

For de mindstes børns vedkommende oplever jeg voksne som er opmærksomme på børnenes behov, og som sætter sig på gulvet, har børnene i armene/på skødet. De voksne yder megen tæt omsorg for de mindste.

Eksempler på omsorg, og udviklende tilgang til børnene:

Morgenstunden:

Et barn er ikke lige parat til at sige farvel til sin mor, pædagogen siger "skal vi lige vise mor sommerfuglen...", tager barnet ved hånden og går ud af stuen sammen med barn og mor, de får sagt farvel i den forbindelse, pædagog kommer tilbage med barn i armen og barnet virker trygt.

En dreng må ikke lege med voksenstolen, han kører rundt med den. Pædagogen henviser ham til at han kan køre rundt med en bil i stedet, og samtidig får pædagogen involveret andre børn i leg med bilen.

Trivsel

Tegn hos børn

- Børnene virker glade.
- Børnene viser engagement, nysgerrighed og optagethed.
- Børnene indgår i ligeværdige udviklende relationer med hinanden.
- Børnene opsøger de voksne, hvis de har brug for støtte.

Jeg oplever generelt glade børn. Mine observationer på dagen er få konflikter set over hele dagen.

Dog oplever jeg flere konflikter i det tidsrum som de ældste børn er på legepladsen.

Overvejelser om det rum ift. børn som kan have det svært i relationer med andre børn og/eller ved at være i en struktur hvor de skal tage initiativer i 1-1½ time.

Jeg oplever at børnene søger de voksne for hjælp og trøst. Jeg oplever børnene meget engageret, særligt når de voksne udviser megen begejstring og har fuldstændig styr på hvad de vil med det der skal foregå og hvordan det skal foregå.

Trivsel

Tegn hos voksne

- De voksne virker glade – på en professionel måde.
- De voksne viser omsorg, fagligt engagement og optagethed.
- De voksne hjælper børnene på en anerkendende måde ved konflikter.

Generelt oplever jeg glade voksne og voksne der gerne vil børnene. Men gennem dagen oplever jeg forskellige tilgange til børnene. Nogle voksne er mere bevidste om/har fokus på en bestemt pædagogik. F.eks. ved spisningen på sommerfuglestuen. Begge voksne ender med at gøre nogle af de samme ting bl.a. med selvhjulpethed og dialog, men det var mere udtalt hos den ene voksne.

Jeg oplever forskellige tilgange i kommunikationen med børnene.

På legepladsen står en voksen 3-4 meter fra et barn og siger til barnet "kom ned derfra", "det vil jeg ikke høre".

På en stue om formiddagen:

To piger spiller et spil for sig selv ved et bord. Den ene pige går hen til sin skuffe som er ved siden af et bord hvor der sidder en voksen og spiller med nogle andre børn. Den voksne siger til pigen "du skal koncentrere dig om at spille". Pigen går lidt efter hen til skuffen igen. Den voksne siger "hvad skal du nu?", "du er en lille loppe".

To eksempler på en ikke udviklende tone. Jeg oplever flere eksempler på at en anerkendende tilgang. Jeg oplever ikke at tonen er hensigten, men oplever at der ikke er en bred bevidsthed og målrettet tilgang til hvordan kommunikationen barn/voksen skal være i Rosenhøj.

Eftermiddag mariehønestuer:

Alle børn sidder ved to borde. De skal have boller og vand. Børnene smører ikke selv bollerne og hælder ikke op selv. Der er en voksen ved hvert bord. Den ene voksen møder børnene i det de siger, f.eks. gentager de hvad børnene siger. Der er dialog, der tales om hvem er her ved bordet, hvad børnene hedder (der er flere nye børn). Ved det andet bord er det en irettesættende tone der er dominerende, "ti stille", "sid ordentligt", "spis ordentligt". Der foregår ikke dialog.

Det er min oplevelse at den pågældende voksen som irettesætter, har en god intention med at ville lære børnene dannelse ved bordet. Tilgangen er dog på ingen måde anerkendende og ikke udviklende.

Fokus på at den anerkendende pædagogik er tydelig for alle voksne (hvordan er vi anerkendende, hvad lægger vi vægt på i Rosenhøj), og at pædagogerne støtter hinanden, instruerer vikarer, studerende og andre nye i huset ift. at have en anerkendende tilgang.

Eksempel på anerkendende tilgang:

Græshoppestuer:

En voksen og et barn er færdig med at spille et spil og skal i gang med et nyt spil. Andre børn spørger om de må være med og de får alle ja, de bliver 5 børn og en voksen i alt. Den voksne siger "når I er med i spillet, skal I spille spillet færdigt". De sidder omkring et stort bord og det er svært for nogle af børnene at komme til at vende de brikker længst væk fra dem. Ikke alle børnene er lige koncentrerede og optagede af spillet, nogen snakker med mig. De bliver alle siddende. Den voksne irettesætter ikke børnene, den voksne siger istedet "nu er det din tur" og har fokus på det barn hvis tur det er, den voksne guider og hjælper børnene i spillet (som er et spil hvor der skal tælles), børnene ved hvad spillet går ud på, men har brug for hjælp til at tælle. Alle børn spiller spillet til ende, en forsøger at gå ud af spillet før tid, hun siger "mine øjne gør ondt". Den voksne referer til at aftalen er at blive til enden.

Et andet eksempel på en anerkendende tilgang: Et barn er lidt hård i sin berøring af et andet barn. En voksen kommer hen og hjælper med at få italesat de gode intentioner "nårh, du vil gerne være sød ved XX?"

Et eksempel på at børnene mødes i en anerkendende tilgang i konfliktløsning:

Konkret observation på legepladsen:

Nogle børn leger slåsleg. Det går lidt galt indimellem, f.eks. græder et barn, et barn slår hårdt på et andet barn, et barn vil ikke slås på. Den voksne som er tæt på, trøster den der er blevet ked af det, støtter om at slåsleg foregår på et bestemt sted, og har man ikke lyst til at blive slået på, må man finde et andet sted at lege.

Her oplever jeg at den voksne får trøstet den der er ked af det, får talt om rammerne for slåsleg, der bliver henvist til alternativer.

Overvejelser om at få talt om konfliktløsning i Rosenhøj, hvordan gør vi det, hvad skal børnene have ud af det, hvordan får vi talt om følelser og at man har forskellige grænser, respekt mm.

Eksempel fra græshopperne:

Et barn sidder i garderoben og er ked af det (vil gerne lege med to andre børn som leger på gangen og i det lille rum, forhistorien er at barnet selv plejer at være den der vælger andre børn fra). Den voksne som er tæt på legen, kommer hen og taler med barnet om det.

Den voksne er opmærksom på barnet. Barnet får hjælp til at se de andres perspektiv (empati), begyndende forståelse af hvad egen handlinger gør ved andre.

3. Sprog

Hvordan arbejdes der med verbal og nonverbal kommunikation?

Jeg oplever ikke at det generelle sprogmiljø i Rosenhøj er så bevidst af alle pædagoger. Nogle pædagoger bruger meget gentagelser, og har fokus på dialog i bestemte sammenhænge, f.eks. eksemplet med spisning sommerfugle.

Overvejelser om sprogmiljøet i Rosenhøj, man kan f.eks. tage 1-2 sprogstrategier og sætte fokus på i en kortere periode og derefter drøfte erfaringerne.

Rosenhøj har dialogisk læsning i deres planlagte aktiviteter. Der foregik dog ingen på observationsdagen.

Tegn hos børn

- Børnene viser interesse for det talte sprog og prøver at udtrykke sig sprogligt.
- Børnene stiller nysgerrige undersøgende spørgsmål.
- Børnene lytter til hinanden og til de voksne.
- Børnenes nonverbale kommunikation, eksempelvis kropskontakt, virker afstemt.

Det generelle billede jeg har i Rosenhøj er at børnene bruger sprog. Nogle er gode til at bruge sproget mere nuanceret og andre bruger mere fagter og korte sætninger, kropssprog i f.eks. leg.

Sprog

Tegn hos voksne

- De voksnes kommunikation med børnene er anerkendende og kendetegnet ved respekt.
- De voksne viser nysgerrighed for hvad børnene siger og reagerer relevant.
- De voksne muliggør, at børnene kan færdiggøre deres sætninger.
- De voksne stiller åbne, undersøgende spørgsmål, der understøtter børnene i deres optagethed.
- De voksne skaber muligheder for at børnene kan bruge og udvikle deres sprog i planlagte aktiviteter, som eksempelvis dialogisk læsning eller samling.
- De voksne arbejder målrettet med sprog i forbindelse med hverdagsrutinerne, som eksempelvis ved måltiderne.
- Der er overensstemmelse mellem den verbale og nonverbale kommunikation hos de voksne.

Anerkendende tilgang er beskrevet under Trivsel.

De voksne spejler børnenes sprog i de grupper med de mindste børn. F.eks. at gentage det børnene siger, udvide det børnene siger, og bruge at pege eller tage konkret legetøj op, som har forbindelse til det børnene siger.

Jeg oplever at børnene kan inddrages mere i det der besluttes. Eksemplet fra græshoppestuen hvor pigerne skal spille spillet færdigt. Det siges i en undervisningstone og er ikke inddragende.

Jeg oplever mange voksne som er opmærksomme på børnene ift dialog. Eksemplet fra spisningen Sommerfugle.

Der skal der uddeles en bamse som er med et barn hjem på weekend på skift. Den voksne siger "bamse skal hjem til en der har lyst hår", "hvem har lyst hår?", børnene når ikke at svare før den voksne fortæller hvem der har lyst hår.

Overvejelser om at være mere bevidst om UGLE, en af sprogstrategierne. Sig noget, vent, vent, vent, til børnene har tænkt og de svarer.

4. Indretning

Hvordan arbejdes der med indretning? (Indenfor og på legepladsen)

Ikke tydelige legezoner på mariehønestuer, måske tænke i 1-2 legezoner på hver stue, f.eks. legekøkken, bilbane, bygge.

Der er lidt mere opdeling på den ene sommerfuglestue, f.eks. bruges en figur-rumdeler og en reol benyttes som rumdeler.

Græshopperne: der er to små rum i forbindelse med stuerne som f.eks. er beregnet til udklædning. Måske de rum kunne inspirere endnu mere til bestemte ting, f.eks. udklædning kunne der være plads til en scene, et spejl, historier på væggene o.m.a.

Godt at de to stuer har en dør mellem sig, så der er fysisk let tilgængelighed både for voksne og børn.

Lille rum på gangen: et klapbord og ikke ret meget andet.

Udfordringer generelt: borde til at spise ved, og stuer bruges også til at sove på. Dilemma mellem at basale behov skal dækkes ift. en indretning og legezoner. God drøftelse værd!

Legepladsen indeholder plads til at køre med mooncar/cykler, gynger, sandkasseområde, lille boldbane, klatrestativ. Der er mooncar, løbecykler i forskellige størrelser, cykler med pedaler. Ikke mange niveauforskelle.

Overvejelser om legepladsen som et pædagogisk rum, hvad skal foregå der og hvornår, indretning/indhold af legetøj ift. det.

Tegn vi ser efter

- Indretningen afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- Børnene anvender rummene og de tilgængelige materialer.
- Voksne anvender rummene og de tilgængelige materialer.

Mariehønestue:

Et barn vil gerne kravle op på en højstol, han vil gerne udfordre sig selv hele tiden får jeg at vide af pædagogerne. Han må ikke pga sikkerhed.

De mindste børn udfordrer sig selv hele tiden ift. kravle, gå, hoppe, hoppe ned, balance, kravle op og ned af noget mm. Det vil være godt at der er muligheder for at de kan udfordre sig på det motoriske i det miljø de er i det meste af tiden i institutionen.

Piktogrammer er i voksenalder, kunne de være i børnehøjde?

Kun højstole på mariehønestuer, skulle der også være nogle taburetter?

Der hænger "huse" med billeder af familier, de hænger i børnehøjde.
Godt at tænke i børnehøjde ift. indretning.

Generelle drøftelser af indretning og pædagogik så de supplerer hinanden. Hvad vil vi med børnene og hvordan skal vi så indrette vores huse og legeplads?

5. Organisering

Hvordan organiseres det pædagogiske arbejde?

Rosenhøj har 6 grupper opdelt i 3 teams, hvor de er fordelt med 2 grupper for 0-2 årige i den ene hus, 2 grupper for de 2-4 årige (en gruppe i hvert hus), samt to grupper for de 4-6 årige i det andet hus. Legepladsen er fælles. Hvert team har faste voksne tilknyttet.

Tegn hos børn

- Børnene kender overgangsrutinerne og mestrer overgangene.
- Der opstår ikke unødvendig ventetid.

Jeg oplever at børnene kender rutinerne i Rosenhøj. De mestrer overgangene fint. Mine oplevelser på dagen er, at det er vigtigt at de voksne har klare aftaler om hvordan overgangene tilrettelægges og hvilke opgaver/roller de forskellige voksne skal have. Eksemplet med overgang mellem samling og spisning sommerfuglestuen.

Efter legeplads i garderoben, børnehaven. Alle klæder om på én gang, det foregår stille og roligt. De børn der har brug for hjælp får hjælp, børnene får deres tøj af og hænger det op, og går på stuen for at lege.

Jeg oplever, der er tid til at børnene tager tøj af selv, og de voksne hjælper. Nogle voksne er gået på stuen for at være parat til at tage imod. En pædagog siger at det ikke altid foregår så stille og roligt.

Overvejelser: skal alle klæde om på samme tid? Måske at børnene kommer ind i hold. Skal alle børn ind, kan nogle børn blive ude?

Efter eftermiddagsmaden:

Sommerfuglestuebørnene fra samme hus som mariehønestuerne er gået udenfor. Nogle af børnene på mariehønestuen kigger ud af vinduet, det virker som om de gerne vil ud også.

Overvejelser om eftermiddagen: kan nogle af de større børn på mariehønestuerne gå med ud sammen med sommerfuglebørnene?

Organisering

Tegn hos voksne

- Organisering afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- De voksne forbliver i aktiviteten.
- Dagens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.
- Der arbejdes med en tydelig rollefordeling.
- Der arbejdes med mindre grupper.
- Overgange er organiseret således, at der ikke sker konfliktoptrapning.

- Organiseringen er synlig, eksempelvis i form af bordplaner, piktogrammer, mm.

Min oplevelse er at de voksne fordeler sig ift. børnene. På observationsdagen er der legetøjsdag, og den eneste planlagte aktivitet er rytmik for sommerfuglene.

De voksne virker som om de ved hvor de skal være, f.eks. ved spisning.

Jeg oplever at de voksne har fordelt roller imellem sig i f.eks. samlingen på sommerfuglestuen. På græshoppestuerne om formiddagen er de voksne fordelt i forskellige grupper af børn, og en voksen ser på et tidspunkt at der kan være et behov for at være på sidelinjen ift. en leg mellem 2-3 børn.

Vigtigt at rolle- og opgavefordeling i både planlagte aktiviteter, stueaktiviteter, legeplads og rutiner aftales og evalueres da den voksnes rolle er central.